

Висновки. Встановлено, що з підвищенням частки спадковості голштинської породи у генотипі тварин південного типу української чорно-рябої молочної породи ДПДГ «Асканійське» поряд з високою молочною продуктивністю спостерігається погіршення відтворювальних ознак.

Вивчення кореляційних зв'язків між надосем та тривалістю сервіс-періоду показало, що існує як позитивний, так і зворотньо-пропорційний зв'язок у потомків окремих плідників і ліній, що необхідно врахувати у селекційному процесі при удосконаленні стада.

Список використаної літератури

1. Богданов Г.А., Винничук Д.Т., Трофименко А.Л. Методи формирования голштинской породы молочного скота. - К.: Урожай, 1985. - 81с.
2. Буюклу Г.І. Формування південного типу української чорно-рябої молочної породи в умовах Херсонської області.// Вісник Сумського Аграрного Університету.- Суми, 2002.-С. 72-74.

УДК 636.237.21:612 (477)

ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ І РОЗВИТКУ БИЧКІВ ПІВДЕННОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ПРИ ВИРОЩУВАННІ НА М'ЯСО

Р.М. Макарчук

Інститут тваринництва степових районів ім. М.Ф.Іванова «Асканія-Нова» - Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства

Наведено результати експериментальних досліджень з інтенсивності росту та розвитку бугайців різних генотипів південного типу української чорно-рябої молочної породи у племзаводі ДПДГ «Асканійське» Каховського району Херсонської області. Показано, що із збільшенням частки голштинської породи у генотипі тварин спостерігається підвищення таких показників: жива маса, відносна швидкість росту та лінійні параметри.

Ключові слова: тип, генотип, ріст, розвиток, жива маса, екстер'єр.

Важливим завданням сільськогосподарського виробництва в умовах сьогодення є пошук резервів збільшення тваринницької продукції, особливо яловичини. В Україні основну кількість м'яса великої рогатої

худоби одержують від тварин молочних і комбінованих порід і незначну - від спеціалізованої м'ясної худоби. Тому при створенні нових молочних порід та типів слід приділяти увагу вивченню їх м'ясної продуктивності [3].

Останнім часом для підвищення продуктивних і поліпшення технологічних якостей вітчизняних порід в Україні, зокрема червоної степової, досить широко використовують генотип високопродуктивної голштинської худоби [2]. Але відомо, що реалізація генетичного потенціалу тварин знаходиться у прямій залежності від умов їхнього вирощування, утримання, годівлі й експлуатації [5,7,8]. Тому для успішного ведення селекційної роботи необхідне встановлення найкращих поєднань та вивчення господарсько-біологічних особливостей одержаних тварин у конкретних умовах існування.

Метою наших досліджень було вивчення росту, розвитку та екстер'єрних характеристик бичків різних генотипів новоствореного південного типу української чорно-рябої молочної породи при вирощуванні їх на м'ясо.

Матеріал та методика досліджень. Робота проведена у племзаводі південного типу української чорно-рябої молочної породи ДГ "Асканійське" Каховського району Херсонської області та у відділі скотарства Інституту тваринництва степових районів "Асканія-Нова" .

Для виконання роботи в якості об'єктів досліджень використовувалися бички різних генотипів за голштинською породою (I - 3/4, II - 7/8, III - 15/16 та IV - 31/32), з яких у місячному віці було сформовано 4 групи по 15 голів в кожній. Виробничий цикл по вирощуванню молодняку поділявся на два періоди: I період - вирощування з 10-денного віку до 6-місячного віку і II період - вирощування на м'ясо до 18-місячного віку тварини.

Ріст і розвиток піддослідних тварин вивчали шляхом вагових та лінійних вимірювань. Тварин зважували у віці 3, 6, 12 і 18 міс. індивідуально, вранці до годування. Були обчислені показники відносної швидкості росту по С. Броді (абсолютний, відносний і середньодобовий прирости) [1].

Для вивчення особливостей будови тіла проводилося вимірювання окремих статей тіла тварин у віці 3, 6, 12 і 18 міс. за загальноприйнятою методикою: висота в холці, висота спини, висота крижів, ширина грудей, глибина грудей, обхват грудей, ширина в маклоках, промір Грегорі (напівобхват заду), обхват п'ястку, коса довжина тулубу.

Біометричну обробку даних здійснювали за допомогою програмного забезпечення MS Excel з використанням статистичних функцій за алгоритмами М.А.Плохинського [4].

Результати досліджень. Важливим показником, який характеризує відгодівельні та м'ясні якості тварин, є ріст та загальний розвиток, які в

багатьох випадках залежать від породної належності, а також від умов вирощування та утримання.

На основі глибоких дослідів онтогенезу Свечин К.Б. дає таке визначення росту: “Ростом називається збільшення маси клітин організму, його тканин та органів, лінійних і об'ємних їх розмірів, що здійснюється за рахунок кількісних змін у результаті стійких новоутворень живої речовини”. Ріст тварини - це один із основних показників її індивідуального розвитку. В цілому, під розвитком розуміють процес удосконалення структури організму, спеціалізацію і диференціацію органів і тканин.[6].

Вивчення вагового росту бичків південного типу української чорно-рябої молочної породи різних генотипів за голштинською породою (3/4 , 7/8 , 15/16 , 31/32) показало, що бички з генотипом 7/8 в однакових умовах годівлі та утримання на протязі всього періоду вирощування (з 10-денного до 6-місячного віку) переважали бичків інших груп за живою масою та енергією росту (табл. 1), але достовірною була різниця лише у порівнянні з I групою.

Так, у 3-місячному віці за живою масою бички з генотипом 7/8 переважали бичків I групи на 7,5 кг (9%), III групи - на 9,9 кг (11,8%) ($P>0,95$) і IV групи на - 7,9 кг (9,4%); у 6-місячному віці - бичків I групи - на 8,0 кг (6,1%) , III групи - на 13,1 кг (10,0%) і IV групи на - 8,1 кг (6,2%).

Починаючи з 12-місячного віку і до закінчення другого періоду вирощування, перевагу за живою масою мали бички з генотипом 31/32. Вони переважали своїх ровесників з I групи на 22,8 кг (6,2%), II групи - на 8,6 кг (2,3%) і III групи - на 0,7 кг (0,2%). Подібна тенденція спостерігається і за показниками відносної швидкості росту. Так, у 3-місячному віці бички генотипу 7/8 за голштинською породою за середньодобовим приростом переважали дослідних бичків I групи на 75 г (12,0%), III групи - на 103 г (16,5%) ($P>0,95$) та IV групи - на 75 г (12,0%). У 6-місячному віці бичків I групи на 42 г (7,4%), III групи - на 69 г (12,1%) та IV групи - на 41г (7,2%) відповідно. З 12-місячного віку і до закінчення відгодівлі перевагу мали бички генотипу 31/32 за голштинською породою над ровесниками I групи на 43 г (6,9%), II групи - на 17 г (2,7%) та IV групи - на 2 г (0,3%).

Таблиця 1. Ваговий ріст бугайців, кг

Показники	Генотипи			
	3/4	7/8	15/16	31/32
Жива маса, кг:				
3 міс.	78,2±4,5	83.7±2,7*	73.8±2,9	75.8±3,9
6 міс.	122,6±6,1	130.6±6,1	117.5±6,6	122.5±7,3
12 міс.	224,4±12,8	220.6±10,5	216,0±9,2	224.4±10,5
18 міс.	345,8±16,3	360,0±18,1	367.9±19,5	368.6±20,5
Середньо-добовий приріст, г:				
3 міс.	550±48,4	625±28,8*	522±31,1	550±41,4
6 міс.	527±31,9	569±33,0	500±35,6	528±39,9
12 міс.	544±34,8	533±28,7	521±25,1	545±28,7
18 міс.	584±29,6	610±33,2	625±35,5	627±37,4
Абсолютний приріст, кг				
3 міс.	50,5±4,5	57,4±2,6*	47,9±2,9	50,4±3,8
6 міс.	96,8±5,9	104,3±6,0	91,8±6,6	96,8±7,3
12 міс.	198,4±12,7	194,4±10,5	190,1±9,2	198,8±10,5
18 міс.	320,0±16,2	334,0±18,2	342,4±19,5	343,4±20,5
Відносний приріст, %				
3 міс.	97,1±4,9	103,2±2,1*	94,8±3,0	97,9±4,0
6 міс.	129,6±2,7	131,0±2,6	125,8±3,7	128,5±4,7
12 міс.	157,9±2,0	156,7±2,0	156,5±1,8	158,4±1,8
18 міс.	172,1±1,3	172,7±1,4	173,9±1,3	174,1±1,4

*P>0,95

За показниками абсолютного і відносного приростів від народження до 6-місячного віку також спостерігалася перевага бичків генотипу 7/8, а на закінчення періоду вирощування - бичків з генотипом 31/32 за голштинською породою.

Зміна живої маси і середньодобових приростів повністю не віддзеркалюють особливості розвитку організму. Велике значення має оцінка особливостей екстер'єру тварин, так як за будовою тіла надається можливість зробити висновок про їх розвиток і продуктивність в різні вікові періоди. Середні дані промірів молодняку по групах, взяті в різні вікові періоди, наведені у таблиці 2 свідчать, що тварини всіх груп розвивалися добре та були з нормальними формами будови тіла.

Таблиця 2. Проміри будови тіла, см

Гено тип	Проміри							
	висота холки	висота крижів	глибина грудей	ширина грудей	ширина в маклоках	коса довжина тулуба	обхват грудей	напів-обхват заду
3 місяці								
3/4	84,4±1,73	88,8±1,97	38,4±0,88	19,3±0,68	17,8±0,84	86,3±2,63	101,6±1,76	56,7±1,19
7/8	86,6±1,09	89,6±0,99	38,1±0,65	19,3±0,40	18,9±0,49	91,0±1,83	102,0±1,29	57,1±0,64
15/16	84,7±1,18	88,9±1,16	36,1±0,83	19,4±0,65	18,5±0,62	88,9±1,64	100,5±1,56	57,3±1,10
31/32	86,4±1,16	89,4±1,15	37,9±0,94	19,8±0,69	19,2±0,61	91,4±2,17	101,6±1,87	56,4±1,10
6 місяців								
3/4	93,0±1,01	97,7±1,27	45,6±1,08	24,9±0,90	26,8±0,68	101,4±1,97	120,9±2,45	67,4±1,64
7/8	96,5±1,02	100,6±0,93	46,5±0,69	25,6±0,69	27,5±0,51	104,5±1,93	121,6±1,69	66,8±0,93
15/16	93,9±1,06	97,4±1,12	45,8±0,79	25,5±0,71	26,8±0,47	102,1±1,28	117,9±1,92	65,8±1,31
31/32	93,8±1,04	97,6±0,92	46,4±0,64	26,5±0,37	27,50,58	101,0±1,45	119,4±2,75	64,4±1,11
18 місяців								
3/4	119,2±2,01	123,0±1,87	65,2±1,88	37,8±0,74	40,2±1,07	143,0±4,16	168,6±3,59	91,6±4,80
7/8	119,9±1,87	124,4±1,74	65,7±1,87	38,7±0,97	41,1±1,22	145,3±2,42	170,3±2,97	92,0±3,66
15/16	120,3±2,29	125,0±1,92	65,3±2,96	39,5±1,32	41,8±2,18	148,8±3,30	169,5±3,97	93,3±5,28
31/32	122,8±2,27	126,4±2,29	67,2±2,13	40,0±1,05	42,2±1,32	147,2±4,62	172,8±3,61	95,6±5,06

Слід відмітити, що характер змін величини основних промірів відповідає зміні живої маси, тобто бугайці, у яких була більша швидкість росту, мали більші проміри. Так, тварини генотипу 7/8 за голштинською породою до 12-місячного віку за середніми величинами основних промірів мали незначну перевагу над ровесниками I, III та IV груп. Починаючи з 12-місячного віку і до кінця відгодівлі перевагу мали бички генотипу 31/32.

У 3-місячному віці бугайці II дослідної групи характеризувалися більшою довжиною тулуба, кращим розвитком грудей, вони переважали тварин інших груп за висотними промірами та за промірами обхвату грудей. У 6-місячному віці бугайці II дослідної групи перевершували аналогів інших груп майже за всіма лінійними промірами.

При досягненні забійної маси у 18-місячному віці прослідковувалася тенденція збільшення лінійних промірів у тварин IV дослідної групи. При цьому у всіх випадках різниця була недостовірною.

Відомо, що ступінь м'ясності тварин характеризує промір - напівобхват заду. Оскільки показник цього проміру був більший у бугайців IV групи на 4,0 см (4,8%) у порівнянні з I групою, на 3,6 см (3,8%), з II групою, та на 2,3 см (2,4%) у порівнянні з III групою, можна констатувати, що у них кращі м'ясні якості у порівнянні з бугайцями інших дослідних груп.

Висновки. При вирощуванні бичків південного типу української чорно-рябої породи різних генотипів на м'ясо встановлено, що із збільшенням частки голштинської породи у генотипі тварин спостерігається підвищення таких показників: жива маса, відносна швидкість росту та лінійні параметри.

Список використаної літератури

1. Броди С. Цит. Свечин К.Б. Индивидуальное развитие сельскохозяйственных животных. - К.: Урожай. - 1976. - С.48.
2. Буркат В.П. Використання голштинів у поліпшенні молочної худоби. - К.: Урожай. - 1988. - С. 3.
3. Зубець М.В. Наукові тенденції породоутворення в скотарстві України // Вісник аграрної науки. -1994. - № 5. - С. 74.
4. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников. -М.: Колос. -1969. - С. 239.
5. Прудов А.И., Дунин И.М. Использование голштинской породы для интенсификации селекции молочного скота. - М.: Нива России. - 1992.
6. Свечин К.Б. Индивидуальное развитие сельскохозяйственных животных. - К.: Урожай. - 1976. - С. 18.
7. Сірацький І.З., Маркушин В.В., Костенко О.І., Євтух І.С., Шапірко В.В. Фенотип , як стабілізуючий прояв оточуючих умов/ Розведення і генетика тварин. - К.: Аграрна наука. -1996. - С.25.

УДК 636.22/28:575.21

ФЕНОТИПОВА СПЕЦИФІЧНІСТЬ РОДИН У СТАДІ ТАВРІЙСЬКОГО ТИПУ ПІВДЕННОЇ М'ЯСНОЇ ПОРОДИ ПЛЕМЗАВОДУ "АСКАНІЙСЬКЕ"

Н.М. Фурса

Інститут тваринництва степових районів ім. М.Ф.Іванова «Асканія-Нова» - Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства

Визначено особливості формування генеалогічної структури за родинами та їх фенотипову специфічність в стаді гібридної зебувидної худоби нового таврійського типу південної м'ясної породи в екстремальних умовах півдня України. Встановлені перспективні для селекційної роботи родини, які вдало поєднують високі продуктивні і відтворювальні якості.

Ключові слова: м'ясне скотарство, зебу, міжвидова гібридизація, родини, фенотипова специфічність

Генеалогічна структура породи виступає як генетично стабілізуючий фактор у конкретних умовах середовища і складається з тимчасово ізольованих субодиниць: ліній, споріднених груп, гілок, родин. [1].

Групування масиву худоби на родини дозволяє стабілізувати і закріпити в генофонді популяції адаптивність та життєздатність тварин в даних еколого-виробничих умовах, носіями яких є жіночі предки. Значення високопродуктивних родин не тільки в тому, що вони дають цінне потомство для відтворення маточного поголів'я, але й бугаїв-плідників, через яких цінні якості родин поширюються в породі. [2,3]. Нащадки однієї родоначальниці мають схожість,